

que condicionaren l'aparició de formes com el cast. ant. *sallir* per *salir*, i *engullir* = cat. *engolir*.

Que es formés un *escapolir* partint d'*escàpol*, i que aquell engendrés després la variant en -IRE que ha predominat en castellà, és tant menys sorprenent que també es deriva d'aquell adjectiu un verb en -ARE: i no sols l'it. *scapolare*, car una formació idèntica tingué vida vigorosa en català. La trobem ja en parts més tardanes del *Consolat* (cita que ha quedat mutilada i incomprendible en *AlcM*): «tots e sengles mariners --- 10 dementre sien en viatge hagen a servir aquells navilis o fustes d'on seran acordats, no exint ne departint-se de aquells, de nits ne de dia --- sots pena --- que los patrons sien en llibertat de --- donar tals mariners o servicials, e tenguts de nau, per fugitiu, e *escapolar* 15 aquells quascuna vegada que contra faran» (ed. Moliné, p. 212, o sigui 'declarar-los sense contracte').

D'una disposició nàutica vigent en el Rosselló el 1436, transcriu l'*InuLC*, amb la definició «s'évader, se dégager d'une convention»: «nós --- notxés prometem 20 que no-ns *scapolarem* ni-ns en irem de la dita fusta per causa de no tornar-hi --- e quant nos voltem *scapolar* de vós, que ho pusquam fer». En *La Fi del Comte d'Urgel* trobem l'acc. 'eximir-se' en el passatge que en citen el *DAG*, i *AlcM*, i d'altra banda és 'fer 25 escapar, posar a salva': «Lo compte, vehent-se frustrat del socós a ell promès, ab son consell delliberà de *scapolar* la sua persona, e que se-n anàs, e delliberà de exir-se de la ciutat e anar-se-n» (*NCL*, p. 27). «Caça qu'està a punt de pendre / no la deix *escapolar*» cita 30 que dóna del *Canc. Aguiló* (309). T. Forteza, *Gram.*, p. 133c.

Paraleles i, en part, preses del català han de ser les aparicions més escadusseres en altres llengües veïnes: prov. *escapoulà* «sauver, guérir un malade, tirer d'affaire», «glisser, s'échapper», *s'escapoulà* «récapper d'une maladie». I Gil Vicente usà en portuguès *escapular-se*, princ. S. XVI (II, 218). Per contaminació de *capoll* s'ha dit *escapollar* «doblar un cabo» a Mallorca (*DAmen.*) i *descapullar* «escabullirse», «huir de una dificultad con sutileza», «salir bien de algun negocio arduo».

¹ De vegades en el matís d'eximir-se d'un tribut: «si degun --- n'i avé que garie no agós, que deu *escapar* ab II diées morlàs per cada garie, qu'en doon», doc. gascò de 1296 (Bigorra; *Libre Verd de Benac*, pp. 206, també 102 i 205). — ² També segons el *DAmen.* *escàpol* és adjectiu de dues terminacions, però el *DAG* cita un cas d'*escàpol* femení. — ³ Notem que res d'això no es troba en llengua d'oc antiga. El prov. mod. *escap*, *escàpi*, *escapè*, *escapo* (aquest com a masculí, com escauria regularment a un adjectiu en *-ol*, compareu *pibo* < oc. ant. *píbol*, *embourigo* < *UMBILICULUM*) «sauf, hors de danger, libre» sembla ser exclusiu de Provença, ⁵⁵ jutjant per les localitzacions del *TdF* i pel llenguatge dels exemples. — ⁴ Compareu *llépol* 'llaminer' i 'llamec', junt amb *llepar*, i fent joc amb el nostre *llaminer* i arag. *laminero* al costat del cast. *lamer* *LAMBERE*; el bal. i cat. occid. *brèvol* 'fràgil' 60

s'ha cregut que sigui de la família de *bregar*, i *llepar* passa també per mot germànic. Altrament no és impossible que alguna formació del tipus de la postverbal llatina *CREDULUS*, *TREMULUS*, *BIBULUS* proliferés encara en romànic. — ⁵ «A prisão não tinha a segurança precisa e o preso *escapuliu-se*» (Bessa; *MLWagner*, *VKR* x, 23, n. 3). — ⁶ «*Scapular*: fugir: *fulano escapuliu-se*» a Moncorvo (Tras-os-Montes). — ⁷ Se'n serveixen fins erudits com Carolina Michaëlis (*HomenMzPi*, III, 441). — ⁸ «Anar-se'n algú, sense ser vist, de la companyia on es troba, *escapulirse y escapullirse*».

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *escapada*, *escapadis*, *escapador*, *escap*, *escapa*, *escapat*, *escapatòria*, *escapari*, *escàpol*, *fer escàpol*, *escapolir*, *descabollir*, *descabullir-se*, *escapullir-se*, *escapullit*, *escapallir*, *escapullar-se*, *escabullir*, *escapolar*, *escapollar*, *descapullar*.

ESCAPARATA, pres del cast. *escaparate* en el sentit bastant antiquat d'espècie d'armari amb portes de vidre per guardar objectes delicats, i aquest, del neerl. antiq. *schaprade* 'armari', compost de *schapp* 'prestatge, armari' i una forma frisona corresponent al neerl. *reeden* 'preparar'. □ 1.^a doc.: 1774; 1803, Belv.; Febrer-Cardona «*-ata*, *-ate*: écrien, armarium»; en castellà, des de 1616 (veg. *DCEC* II, 329). «Davant de la *escaparate*, abstrèta, s'estava la tristeta contemplant la imatge: totes dues semblava que 's responguessen ab los ulls», Em. Vilanova (*Pobrets y AL*, 72); *BDC* xx, 295.

Escaparrar, V. cap i *caparra* (*PAPARRA*) *Escapat*, *escapatòria*, V. *escapar* *Escapça*, *escapçada*, *escapçadaura*, *escapçall*, *escapçament*, *escapçar*, *escapcia*, *escapçillonar*, *escapçió*, *escapçullar*, V. cap *Escapell*, V. *escapell* (*ESCAPRPA*) *Escapiador*, *escapiar*, V. *escappra* + *Escapiró*, V. *caperó* (*CAPA*) *Escapiró*, *escapirolar*, forma mossàrab mallorquina per *cabirol* 40 (*CABRA*) *Escàpol*, *escapolar*, *escapolir-se*, V. *escapar*

ESCAPOLÓ, 'tros escadusser de roba que venen a baix preu, escaig', mot comú amb l'oc. ant. i mod. *escapolon*, *-ouloun*, i algun dialecte francès (*échapolon*), derivat del ll. *CAPULARE* 'retallar' (vulgar **CAPPULARE*, veg. *CAPOLAR*). □ 1.ª doc.: 1328; *scapolonos* llatinitzat, 1307.

Surt unes quantes vegades en un inventari rossellonès redactat en formes mig llatinitzades, l'any 1307: «VII *scapolonos* de biffes planes de Sen Denís, in quibus invenimus IV canas et II palmos; III *scapolonos* de sargues de Cams primis, in quibus invenimus ---» (*RLR* IV, 379).

Alart, en el seu *InuLC*, en col·lecciona una vintena de testimonis fins a 1452, entre ells: «tot *escapoló* que-s tirarà» a. 1328, «*scapolonos* panni de lana de grana, per manegues sobrerres», a. 1363 (s. v.), «un *escapolon* blau palmella de lana de la terra; altre *scapoló* blanch bo, ab cap e coa», a. 1397 (s. v. *llana* i *palmella*); «un